

PRYS DER INSERTIE.

13 centiem den drukregel. 40 centiem de reklamen. Alle toezending van brieven, geld, moet ons vrachtyr worden.

Wekelyks verschynende Woensdag en Zaterdag, by den Opsteller-uitgever, H. B. DE COCK-CRETEEN, te St-Truiden.

HET REGT

NIEUWS- EN AENKONDIGINGS-BLAD.

VADERLAND.

GODSDIENST.

VRIJHEID.

ABONNEMENT PRYS :

Voor de Stad 5 fr. per jaer. 3 fr. per 6 maanden. 1.75 fr. per trimester. Voor Buiten 6 fr. per jaer. 3.80 fr. per 6 maanden. 2 fr. per trimester.

HET ONDERWYS.

Men spreekt tegenwoordig over de verandering der wet op het lager onderwijs; men wil en zal de wet 1842 afbreken, welke evenwel goede vruchten heeft voortgebracht. De Raed van Brabant houdt zich sterk bezig met eenen wensch uit te drukken aan de Kamer dat die verandering moge plaats hebben en men beoogt zich hoofdzakelyk op hetgeen er in Holland plaats heeft.

De wet van 1842 heeft geene klacht hoegenaemd van wege de ouders doen ontstaan. De vryheid van eeredienst is ten volle geëerbiedigd geworden.

In België waar de natie den katholieken godsdienst belydt, moet men, het spreekt van zelf, niet noodzakelyk hetzelfde stelsel van onderwijs involgen als in Holland, waar de bevolking onder godsdienstig opzigt zoo gemengd is.

Wil men echt vryzinnig handelen, dan zou men aan de verschillende denkwyzen de taek moeten overlaten, elk op haer zelve hare gestichten in te rigten; en het ware dan onder hen eene natuerlyke konkurrentie met gelyke wapens, door de liefdadigheid en de wetenschap, den yver, de vryheid! Een vry land moet de bestuerlyke tusshenkomst leeren missen.

In plaats van het beginsel der wet van 1842 zoo hevig aan te randen, zou men misschien beter doen hetgene zy weldadig inhoudt, zyne vruchten laten dragen.

Door zelf in de behoeften der arme kinders te willen voorzien, heeft de Staat de byzondere bedryvigheid slechts gehinderd. Te meer zou men op de vervulling van de door hem aangegeane verbindtenissen moeten aandringen. Handelt men voor den lageren stand volgens plicht en wet? Welke is tevens de gestellenis der onderwyzers?

Dat men eerst op het lot der schoolmeesters — dat der behoeftige kinderen, hetwelk ermède in nog al innig verband staet — eens ernstig nadenke.

KAPITALISATIE VAN DEN SCHELDETOEL.

Men leest in la Paix: Men noemt heel ten onrechte beeryding der Schelde de geldelyke operatie, die door het belgisch kabinet gedaen werd en welke bestaet in de kapitalisatie der jaerlyksche tollén, welke Holland geniet sedert het traktaat van 1839.

De Schelde was reeds lang volkomen vry, voor alle vlaggen der wereld, want Holland kon geen enkel schip verbieden de rivier in te varen; het mogt evenmin het soort van bareelregt door geen halven centiem verhoogen.

In plaats van nu die belasting in 't klein te betalen betaelt ze België in eens; België belast de schalkst met eenige millioenen. In een woord, België legt een hypotheek af. Dat men die operatie goed vinde, 't zy zoo; maar dat de gezigten en de huzen daer voor geillumineerd worden, alsof er eene victorie behaald was, dit is niet redelyk.

Heeft men ooit eene eigenaer 's avonds zyn huis zien illumineeren, omdat hy het 's morgens van eenen hypotheek ontlast?

Wonderlyk! in den Haag gelyk in Brussel, roemt men er op, dat men eene schoone zaak gedaen heeft. Wie bedriegt men hier! Wy vreezen dat het snael voordeel voor onze noorderbroeders zyn zal; hunne scherpe doorzigtigheid in al wat handel aengaet, is gekend.

Zy wisten dat het princip van den tol der Schelde hatelyk was, en dat de tol grootelyk gevaer liep van geheel afgeschaft te worden, zonder eenen centiem vergoeding, als de algemeene oorlog uitberste; — dat dit princip zelfs in vollen vrede zou gevallen zyn, als België hadde opgehouden die belasting aan alle schepen terug te geven.

M. Rogier heeft zich al te veel gehaest, zoo spoedig en aan zoo hoogen prys, den koop toe te staen; daerby België — en België alleen is verantwoordelyk voor de 33 millioen die er moeten betaeld worden! Dat is een groot stuk geld voor een klein beuzelke, en wy zullen zien wie het op slot van rekening zal betalen.

POOLSCHKE KWESTIE.

De notas der dry mogendheden, Frankryk, Engeland en Oostenryk, verklaren dat zy aan Rusland de verantwoordelykheid laten van de noodlottige gevolgen, welke zouden kunnen voortspruiten uit zyne weigering van naer den raed van Europa te luisteren. De nota van Engeland is slechts eenstuidend met de twee andere onder dit laatste opzigt.

Men heeft dus reeds sedert acht maanden gewreven en geschreven, getierd en geraesd om aan Rusland te kunnen zeggen: « zie, Rus. gy blyft verantwoordelyk voor de gevolgen welke uwe weigering van naer onzen raed te luisteren zal te wege brengen. » Arme diplomatie! ziet gy dan niet dat zulks geene oplossing der poolsche kwestie is. Indien gy deze eenvoudige verklaring met doet volgen door eene afbraek met het hardnekkige Rusland, dan zal de moedwillige Kozak den armen Polak blyven vermoorden en uitplanderen.

Het Journal de St-Petersbourg verklaert dat Rusland er zich weinig aangelegen laet wat Europa zegge of niet, omdat het land overtugd is dat de Czar, steunende op de krachtadige en algemeene opinie des volks, de groote belangen kent welke hy voor zending heeft te verdedigen en te beschermen.

Die taal van het officieel dagblad laet dus geene toestaning verhopén, terwyl de krachtadige en algemeene opinie het eens is om aan Polen niets toe te geven.

Dus zullen de mogendheden gansch Polen maer laten vermoorden, in het hart van Europa, te midden der negentiende eeuw. De geschiedenis zal die schandaedaed in bloedige letteren aanstippen.

FEESTEN TE MECHELEN.

Mechelen, 17 aug. — Byzondere korrespondentie. — Het is onmogelyk zich een gedacht te vormen van de menigte vreemden die vandaag onze stad bezocht hebben. Buiten de menigvuldige konvoijen uit alle steden des ryks aengekomen, waren de steenwegen, die naer Mechelen leiden, letterlyk bedekt met voetgangers, koetsen, rytigen van alle soort. De koming en de koninglyke familie werden verwacht om een uur. Des middags was de sirkulatie in de straten by de statie onmogelyk geworden. Om een uur kondigden het geschiet en het luden der klokken van al de kerken en van den bejaerd de aankomst van den koninglyken trein aan. De garde civique was in slagorde gerangschikt. In de statie werd de eerdienst verrigt door een bataillon karabiniers, met muzyk aan het hoofd. De brabantonne begroette de aankomst van het konvoi, waerna de koning met den hertog en de hertogin van Brabant het koninglyk rytuyg zyn ingestapt te midden der vurigste toejuichingen.

De koninglyke familie is ontvangen geworden door M. Broers, burgemeester, M. ridder Pycke, gouverneur, M. Baudry, militaire gouverneur, De heeren senateurs graef d'Ursel en Van Cannart d'Hamalle, de heeren schepenen en leden van den gemeenteraad en een groot getal civile en militaire autoriteiten. De heer burgemeester sprak aldus tot den koning: « Het herstel der gezondheid van U. M. heeft de mecheleche bevolking met vruemde vervuld. Zy bedankt U. M. zich gewaerdigd te hebben in haer midden te komen. Zy wacht met ongeduld het oogenblik af om zulks aan den koning kunnen te bewyzen door hare opregte en toegenegene toejuichingen. » Een lange kreet van Leve de Koning is op die woorden gevolgd, waerop L. M. met dankbetuygingen geantwoord heeft. De koning heeft alsdan het bataillon in revue gepasseerd; waerna hy de statie verlaten heeft.

De stoet was samengesteld als volgt: een eskadron van het eerste artillery-regiment met muzyk, de heer burgemeester, de heeren schepenen, de groote marschalk van het hof, het rytuyg van Z. Majesteit en van de koninglyke familie, de rytuygen van de dignitaressen van het hof, de heer gouverneur der provincie, de gemeenteraad, de kolonel-kommandant van de garde-civique reed te peerd ter regterzyde van het rytuyg des konings

en de generael-kommandant der provincie ter linkerzyde.

De koninglyke familie is in het aertshisshoppe-lyke paleis afgetapt waer hare vertrekken gereed gemaekt waren. Om kwart na twee uren zyn de autoriteiten in verhoor ontvangen geworden.

Die dag is greindigd geworden door eene algemeene telensteling. Een stortregen heeft de feesten tusshen 3 en 4 uren komen stooren. De ommeegang der kalvacade is uitgesteld tot donderdag. Veertig duizend vreemdelingen zyn jammerlyk kunnen terugkeeren, gelyk zy gekomen waren. Toen de koning vernam dat de kalvacade niet zou uitgaen heeft L. M. verzocht de kinderen te mogen zien die er moesten in figureeren. De koninglyke familie heeft zich dus naer de kerk van Hanswyck begeven, waer men die hare kindertjes vergaderd had. De koning, de hertog en de hertogin hebben met vele dezer kinderen gesproken en zyn vertrokken te midden derzelfde kinderlyke toejuichingen waermede zy waren ontvangen geworden. De hertog heeft daarna de tentoonstellingen in de lokalen der nieuwe hospicien bezocht. Ten 6 uren woonde de koning in de lokalen een heerlyk banket by, hem in name der stad door den gemeenteraad aengeboden. De koninglyke familie is het kwart na 9 ure vertrokken.

Het gesticht der nieuwe hospicien voor oude vrouwen en voor getroude lieden, welke door God vereenigd, in hunne oude dagen ook hier niet meer gescheiden worden, is een der schoonste monumenten van België. Hetzelve, bestaende uit 3,500 vierkante bebouwde meters, is in twee sectien verdeeld, eene voor de oude vrouwen en de andere voor de getroude menschen. Ieder paer, man en vrouw, heeft twee kleine kamers welke op groote korridors uitkomen met breede trappen die naer boven leiden.

M. Zech, raedslid van Mechelen en geheimschryver der kommissie tot inrigting der groote Kavalcade van O. L. Vrouw van Hanswyck, verwittigt ons officieel dat de uitgang van den stoet zal geschieden op donderdag 20 augustus.

Gisteren heeft te Mechelen de opening plaats van het kathoilyk kongres. Onder andere redenaers zullen het woord voeren:

Woensdag: Montalembert, Perin en abt Lesœur.

Donderdag: Schollaert, kardinael Wiseman, de Montalembert.

Vrydag: Prins de Broglie, Cochon, Marmillot, pater Dechamps.

KERKELYK NIEUWS.

De Eerw. heer Laenen, kapellaen te Tessengerloo, is pastoor benoemd te Neerhespen.

De jagt zal dit jaer geopend worden op 22 augustus aanstaende.

STADSNIEUWS.

Zaterdag nacht is een afschuwelyk feit te Kerkom gepleegd geworden. De genaemde H. bevond zich om 2 ure alleen in de herberg by L. Sinds twee jaren bestonden er moeijelykheden tusshen beiden. Wat er ook van zy, L. grypt eene yzeren lat uit de schouw en slaet er mede op het hoofd van H. hoven de regter oor. Deze laatste gansch bedweld loopt al bloedende naer St-Truiden, om de zaak aan de politie kenbaer te maken. Maer by St-Pieter, tegen de stad, is hy ten gronde neergestort door het overgroot verlies van bloed. Des morgens vond men hem daer liggen in eenen deerlyken toestand, in een bloedbad. De politie en het geregt is ter plaetse gesnel, alsook L. die het slagtoffer begon te beklagen en hulp te bieden. Maer H. riep hem toe hoe hy zich nog durfde laten zien en helpen komen? dat hy de pleger der misdadaed was.

De politie heeft dadelyk L. op de plaats zelve aengehouden en naer het gevang gebragt. Hy zegt niet alleen geweest te zyn in het plegen van dien aanslag. De wonde van H. zal, zoo men zegt, toch niet doodelyk zyn.

Men schryft uit Hasselt:

De feestviering van het Jubilé alhier te Hasselt, heeft aller gedachten overtroffen: nooit in menschen geheugen was onze stad zoo prachtig, deftig en met zoo veel smaak versierd; dit is niet alleen het gevoelen der inwooners van de stad maer ook der duizende vreemden welke ons met hunne tegenwoordigheid hebben vereerd. Allen hebben onze stad verlaten meestal met belofte en voldoeing zondag aenstaende, wanneer de byzondere processie zal plaats hebben, ons een nieuw bezoek af te leggen en deel te nemen aan de vereering der opperbemtroonkoningin, de schaat en het geluk van Hasselt.

De burgers van Hasselt zullen dus om het meest wedyveren om al de pelgrims eene langdurige vruedgedenkenis van de hoofdstad der provincie Limburg in het hart te prenten.

Wy vernemen met groot genoegen dat de processie van aenstaende zondag met de tegenwoordigheid van Mgr de aertshisshop van Tyr en Mgr de Montpellier, bisshop van Luik, zal vereerd worden.

DUITSCHLAND.

De Wiener-Zeitung geeft een verslag over de vertrouwelyke onderhandelingen betrekkellyk den troon van Mexiko. In dit artikel wordt gezegd dat de aertshertog Maximiliaen schynt geneigd te zyn, mits voorwaerdelijk en behalve de toestemming van keizer Frans-Joseph, aan den wensch der Mexikanen te voldoen, indien hy door hen geroepen wordt; doch dat hy uitdrukkeelyk verklaerd heeft niet definitief te kunnen aannemen als op voorwaerden welke hem waerborgen voor de toekomst geven, en die met de weerdigheid van het Hapsburgsche huis overeenstemmen, alsook met toevallige schadeloosstellingen. Verscheidene dier voorwaerden zyn onmiddelyk opgesteld; de andere zyn voorbehouden tot den tyd, waerop de aertshertog eene vaste beslissing zal genomen hebben.

Men heeft eendelyk aan de vragén, welke er aan het keizerlyk gouvernement gedaen waren, geantwoord dat het Weener kabinet in die zaak eenvoudige eene passieve houding zal in acht nemen; dat het dien tengevolge geen hoegenaemd soort van initiatief tegenover de zeemogendheden zal nemen; doch dat men zal wachten tot dat de aanbiedingen in vorm zullen gedaen worden op den grondslag der voorafgaendelyk voorgestelde voorwaerden. Dan alleen zou men het voorstel kunnen onderzoeken en definitief de voorwaerden tot aenneming vaststellen.

POLEN.

Ziehier eenige byzonderheden nopens het vervoer van het geld aan de Russen ontnomen door de Polakken: De Polakken hebben twee millioen goud- en zilvergeld aan de Russen ontnomen op den steenweg van Lublyn, te Koszmin. Twee kompanien voetvolk, 100 kozakken en twee kanonnen met hunne dienstmannen vergezelden dit geld, dat gesloten was in dry postwagens, onder de byzondere bewaking van eenen ambtenaar van de post van Berlyn.

Toen dat klein leger het digte woud binnengetrokken was dat langs den steenweg loopt, werd het door een geweervuer ontvangen. De russische kommandant deed de kanonnen vooruitkomen om het bosch in te schieten, ten einde den vyand alzo te beletten te naderen. Toen de kanonnen door het aenblonden schieten byna vuerrood geworden, tot niets meer dienden, vloegen de Polakken op de Russen met zulk geweld aan, dat er geen orde in de rangen dier laatste meer te houpen was. Honderd-vyftig Russen werden buiten gevecht gezet, honderd-twintig gevangen genomen. Al het geld en de twee kanonnen vielen in de handen der Polakken. De gevangenen, uitgekomen de officieren, werden losgelaten, na de Polakken hunne wapens en voorraad hadden afgeuomen. Ieder gevangen ontving eene zilveren roebel voor reisgeld.

Een russisch detachement, dat op de kanon-

